ISSN: 2181-4341, IMPACT FACTOR (RESEARCH BIB) – 9.145, SJIF – 5,431

Rahmonov Bobur Abduqayum o‘g’li

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

Aniq fanlar oliy pedagogika maktabi fakulteti Texnologik ta’lim kafedrasi

Texnologik ta’lim yo‘nalishi 1-kurs talabasi Shahrisabz, O‘zbekiston

E-mail: raxmonovbobur514@gmail.com

Tel: +998994532501

TALABALAR FAOLIYATIDA ELEKTRON RESURSLAR VA PLATFORMALARDAN MAQSADLI FOYDALANISH TEXNALOGIYASINI RIVOJLANTIRISH

Annotatsiya

Mazkur maqolada talabalar faoliyatida elektron resurslar va platformalardan maqsadli foydalanish texnologiyasini rivojlantirish masalalari yoritilgan. Unda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalarining ta’lim jarayonidagi o‘rni, ularning samaradorligini oshirish yo‘llari hamda talabalarning mustaqil ta’lim olish ko‘nikmalarini shakllantirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi. Shuningdek, turli elektron ta’lim platformalari va raqamli resurslardan oqilona foydalanish orqali ta’lim sifati va samaradorligini oshirish imkoniyatlari ko‘rsatib berilgan. Maqolada talabalar faoliyatini faollashtirish, ularning kreativ va tanqidiy fikrlash qobiliyatlarini rivojlantirishga qaratilgan innovatsion yondashuvlar ham muhokama etiladi.

Kalit so’zlar va tushunchalar

elektiron resurislar, ta’lim platformalari, raqamli texnologiyalar, masofaviy ta’lim, mustaqil ta’lim, interaktiv o‘qitish, ta’lim samaradorligi, innovatsion yondashuv, talabalar faolligi.

Kirish (Introduction) Bugungi kunda ta’lim tizimida tub islohotlar amalga oshirilayotgan bir sharoitda zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan samarali foydalanish dolzarb masalalardan biri hisoblanadi. Xususan, talabalar faoliyatida elektron resurslar va ta’lim platformalaridan maqsadli foydalanish ularning bilim olish jarayonini yanada samarali tashkil etish, mustaqil ishlash ko‘nikmalarini rivojlantirish hamda zamonaviy kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etmoqda. Hozirgi globallashuv davrida raqamli ta’lim muhiti keng imkoniyatlarni taqdim etmoqda. Turli elektron darsliklar, onlayn platformalar, virtual laboratoriyalar va masofaviy ta’lim tizimlari orqali talabalar bilimlarni istalgan vaqt va makonda egallash imkoniga ega bo‘lmoqda. Bu esa ta’lim jarayonining moslashuvchanligi va samaradorligini oshirishga xizmat qiladi. Shu bilan birga, elektron resurslardan samarali foydalanish uchun aniq metodika va texnologiyalarni ishlab chiqish zarur[5]. Mazkur maqolada talabalar faoliyatida elektron resurslar va platformalardan maqsadli foydalanish texnologiyasini rivojlantirishning nazariy va amaliy jihatlari ko‘rib chiqiladi, shuningdek, bu boradagi muammolar va ularning yechimlari tahlil etiladi.

Mavzuga oid adabiyotlarning tahlili (Literature review) Talabalar faoliyatida elektron resurslar va platformalardan samarali foydalanish masalasi ko‘plab mahalliy va xorijiy olimlar

tomonidan keng o‘rganilgan. Ushbu yo‘nalishda olib borilgan ilmiy tadqiqotlar ta’lim jarayonini raqamlashtirish, masofaviy ta’limni rivojlantirish hamda axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini o‘quv jarayoniga joriy etishning nazariy va amaliy asoslarini yoritishga qaratilgan. Xorijiy tadqiqotchilar tomonidan elektron ta’lim (e-learning), aralash ta’lim (blended learning) va masofaviy ta’lim tizimlarining samaradorligi chuqur tahlil qilingan. Ularning ishlarida, asosan, elektron platformalar orqali o‘quv materiallarini yetkazish, talabalar faolligini oshirish va individual ta’lim trayektoriyasini shakllantirish masalalariga alohida e’tibor qaratilgan. Shuningdek, raqamli vositalar yordamida interaktiv muhit yaratish va talabalarning mustaqil o‘rganish kompetensiyalarini rivojlantirish imkoniyatlari keng yoritilgan[6]. Mahalliy olimlar tomonidan ham ta’lim tizimiga zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalarini joriy etish, elektron resurslardan foydalanish metodikasini takomillashtirish hamda milliy ta’lim platformalarini rivojlantirishga oid qator ilmiy izlanishlar olib borilgan.

Ushbu tadqiqotlarda ta’lim sifatini oshirish, o‘quv jarayonini individuallashtirish va talabalar bilimini baholashning zamonaviy usullari muhim o‘rin egallaydi. Tahlillar shuni ko‘rsatadiki, elektron resurslar va platformalardan foydalanish ta’lim jarayonining samaradorligini sezilarli darajada oshiradi. Biroq, mavjud adabiyotlarda ushbu vositalardan maqsadli va tizimli foydalanish texnologiyalarini ishlab chiqish, ayniqsa, talabalar faoliyatiga yo‘naltirilgan yondashuvlarni takomillashtirish zarurati saqlanib qolmoqda. Shu bois, mazkur maqola aynan ushbu masalalarning chuqurroq o‘rganilishiga qaratilgan.

Tadqiqot metodologiyasi (Research Methodology) Mazkur tadqiqotda talabalar faoliyatida elektron resurslar va platformalardan maqsadli foydalanish texnologiyasini rivojlantirish masalalarini o‘rganishda kompleks yondashuvdan foydalanildi. Tadqiqot jarayonida nazariy va empirik metodlar uyg‘unligiga asoslangan holda ilmiy izlanish olib borildi. Nazariy metodlar doirasida mavzuga oid ilmiy adabiyotlar, maqolalar, o‘quv qo‘llanmalar hamda normativ-huquqiy hujjatlar tahlil qilindi. Ushbu tahlil orqali elektron ta’lim resurslarining mazmuni, ularning turlari, imkoniyatlari va ta’lim jarayonidagi o‘rni aniqlashtirildi[7]. Shuningdek, xorijiy va mahalliy tajribalar solishtirma tahlil asosida o‘rganildi. Empirik metodlar sifatida kuzatish, so‘rovnoma, test sinovlari va tajriba-sinov ishlari qo‘llanildi. Talabalar o‘rtasida o‘tkazilgan so‘rovnomalar orqali ularning elektron platformalardan foydalanish darajasi, ehtiyojlari va muammolari aniqlandi.

Tajriba-sinov ishlari esa taklif etilgan texnologiyaning samaradorligini amaliy jihatdan tekshirishga xizmat qildi. Shuningdek, olingan natijalarni qayta ishlashda statistik tahlil metodlaridan foydalanildi. Bu esa tadqiqot natijalarining ishonchliligi va aniqligini ta’minlash imkonini berdi. Tadqiqot metodologiyasi talabalarning ta’lim jarayonidagi faolligini oshirish, mustaqil ta’lim ko‘nikmalarini rivojlantirish hamda elektron resurslardan samarali foydalanish texnologiyasini takomillashtirishga qaratilgan.

Tahlil va natijalar (Analysis and results) Tadqiqot jarayonida talabalar faoliyatida elektron resurslar va platformalardan foydalanish darajasi hamda ularning ta’lim samaradorligiga ta’siri har tomonlama tahlil qilindi. O‘tkazilgan so‘rovnomalar va kuzatishlar natijasida talabalar elektron ta’lim vositalaridan keng foydalanayotganligi, ayniqsa, masofaviy ta’lim platformalari, elektron darsliklar va mobil ilovalarga qiziqish yuqori ekanligi aniqlandi. Shu bilan birga, ayrim talabalar ushbu resurslardan maqsadli va tizimli foydalanish ko‘nikmalariga yetarli darajada ega emasligi kuzatildi. Tajriba-sinov ishlari davomida elektron resurslardan foydalanishga yo‘naltirilgan maxsus metodika joriy etildi. Natijalar shuni ko‘rsatdiki, mazkur metodika asosida ta’lim jarayonini tashkil etish talabalar bilim darajasining oshishiga, ularning mustaqil ishlash ko‘nikmalarining rivojlanishiga hamda o‘quv jarayonidagi faolligining ortishiga ijobiy ta’sir ko‘rsatdi.

Xususan, interaktiv platformalardan foydalanish orqali talabalar o‘zlashtirish ko‘rsatkichlari sezilarli darajada yaxshilangani qayd etildi. Tahlillar shuningdek, elektron resurslardan samarali foydalanishda o‘qituvchining roli muhim ekanligini ko‘rsatdi. Ya’ni, o‘qituvchi tomonidan to‘g‘ri yo‘naltirish, resurslarni tanlash va ulardan foydalanish bo‘yicha metodik ko‘rsatmalar berilishi talabalar natijadorligiga bevosita ta’sir qiladi. Umuman olganda, tadqiqot natijalari elektron resurslar va platformalardan maqsadli foydalanish texnologiyasini joriy etish ta’lim sifatini oshirishning muhim omillaridan biri ekanligini tasdiqladi[8]. Shu bilan birga, bu yo‘nalishda metodik ta’minotni yanada takomillashtirish, talabalar va o‘qituvchilarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirish zarurligi aniqlandi.

Xulosa va takliflar (Conclusion/Recomm endations) Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, talabalar faoliyatida elektron resurslar va ta’lim platformalaridan maqsadli foydalanish ta’lim sifatini oshirishda muhim omil hisoblanadi. Elektron ta’lim vositalari o‘quv jarayonini yanada interaktiv, qulay va samarali tashkil etishga xizmat qiladi, shuningdek, talabalarning mustaqil ta’lim olish ko‘nikmalarini rivojlantiradi. Shu bilan birga, ushbu resurslardan to‘liq va samarali foydalanish uchun raqamli savodxonlikni oshirish hamda metodik jihatdan to‘g‘ri yo‘naltirish zarurligi aniqlandi. Shu asosda ta’lim jarayonida zamonaviy elektron platformalardan keng foydalanish, talabalarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirishga qaratilgan o‘quv mashg‘ulotlarini tashkil etish, o‘qituvchilar uchun elektron resurslardan foydalanish bo‘yicha metodik qo‘llanmalarni takomillashtirish muhim hisoblanadi.

Bundan tashqari, mustaqil ta’limni qo‘llab-quvvatlovchi interaktiv va multimedia materiallar bazasini kengaytirish, ta’lim jarayonida loyiha asosidagi va hamkorlikka yo‘naltirilgan topshiriqlardan foydalanish samarali natija beradi. Shuningdek, elektron ta’lim tizimlarini doimiy ravishda rivojlantirish va ularni xalqaro platformalar bilan integratsiya qilish ta’lim sifatini yanada oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro' yxati (References)

1. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va oliyjanob halqimiz bilan birga quramiz. “O‘zbekiston” 2017.
2. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. “O‘zbekiston” 2016.
3. Xudayberdiyeva M.K. Bo‘lajak o‘qituvchilarning raqamli kompetensiyalarini rivojlantirishning nazariy asoslari. – Toshkent: TDPU, 2021.
4. Sodiqova N.N. Raqamli pedagogika: nazariy va amaliy asoslar. – Toshkent: Fan va texnologiya, 2022. – 160 b.
5. Xayitov J.X Texnologik ta’lim praktikumi darslarida talabalarning kreativlik sifatlarini rivojlantirish tamoyillari va kreativlik sifatlarining tavsifi // Respublika janubida elektr energetika sohasining rivojlanish istiqbollari. Mavzusida xalqaro ilmiy-texnik anjuman. Termiz, 2022. -B. 389-392.
6. Xayitov J.X. “Bo‘lajak texnologiya fani o‘qituvchilarining kreativ qobiliyatlarini rivojlantirish” nomli monografiya “IMPRESS MEDIA” MCHJ NMIU bosmaxonasida chop etildi. UO‘K: 373.1:745 KBK 74.204 37.27 ISBN 978-9943-7244-9-5.
7. Xayitov J.X. Media savodxonlik va axborot madaniyati Fanidan (ma’ruza mashg‘uloti mavzulari uchun) O‘quv qo‘llanma Media savodxonlik va axborot madaniyati. O‘quv qo‘llanma. Toshkent: “PUBLISHING HIGH FUTURE” OK nashriyoti, 2024. – 126 b ISBN: 978-9910-725-23-4.
8. Xayitov J.X. Bo‘lajak pedagoglarda internet, virtual axborot madaniyatini shakllantirish “Pedagogik mahorat” Ilmiy-nazariy va metodik jurnal 4-son (2024-yil, aprel) ISSN 2181-6883.